

הורד השבת

הוד התורה

יו"ל ע"י ארגון
"הוד התורה"
ר' יוחנן בן זכאי 54 אלעד
טל' 0503-547630

689

התשע"ג

תולדות

כתובת המערכת

חתם סופר 6/1
מודיעין עילית

פקס 057-7961563
torani100@gmail.com

ניתן לקבל העלון באימייל

הדלקת נרות 16:09

מוצאי שבת 17:17

מוצ"ש ו"ת 17:50

הזמנים לפי אופק אלעד

שמרו על קדושת העלון

הסוד הגדול של החרדים!

אסור לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

אלא שיצר הרע מעלים את הנתון הזה מהנושר והמתדרדר והוא אומר לו שבמצבו הנוכחי הוא שנוא על הבורא ואין לו דרך חזרה, וגם אם הוא יחזור לחיי תורה מקומו יהיה מאוד רדוד - וחבל להשקיע על כך אנרגיה. ואם עולם הבא אין לו, לפחות שינצל כהוגן את העולם הזה ויתיר את הרצועה ויעשה כל העולה על רוחו, בבחינת 'אכול ושתו כי מחר נמות' (ישעיה כ"ב י"ג).

ואותו נושר ופורק עול נשאר בדרכו הקלוקלת מתוך תקווה לנצל כהוגן את העולם, אך זה 'סוד גלוי' שהאוסר לא מנת חלקו והנחת והסיפוק הפנימי לא מלווים אותו כלל, והמפורסמות אינם צריכות ראייה.

ואם ישאל השואל, לא נכון! הרי המציאות בשטח מראה שאותו נושר אוכל ושותה ורוקד ונהנה וטס וחוגג ומבלה ומתבלה, ואיך ניתן לומר שהוא לא מאושר? היש שקר גדול מזה?

אין ספק ששאלה זו יפה, אלא שהתשובה על כך יפה הרבה יותר. אך מחמת דקותה ועדינותה נשתדל בעזרת ה' לפרוס את הדברים בצורה קצת רחבה כדי לעכל נכון את הדברים, ונפתח עם ההכרזה הבאה:

האוסר לא נמצא היכן שיש **גשמייות** - אלא היכן שיש **פנימיות**, ויחי ההבדל הקטן. במילים אחרות... גשמייות אולי יכולה להביא "הנאה" רגעית וחולפת, אך לא "אושר" מתמשך ותמידי.

מה כוונת המשורר?

רבים וטובים ומתוקים וחמודים מגשרים ומקשרים בין ההנאה לבין האושר והם בטוחים שמדובר באותו מוצר שיש לו שתי שמות, והם אינם יודעים שיש הבדל תהומי בין האושר להנאה. מהו ההבדל?

"הנאה" זה דבר חולף. לדוגמא: אדם שאוכל פיצה או גלידה באותו רגע הוא נהנה - אך אחרי עשרים וארבע שעות שימחתו פגה, וגם אם הוא יזכור שהוא אכל גלידה ופיצה זה לא יועיל לו ולא יוסיף לו כלום. מצד שני...

"אושר" זה דבר מתמשך, וגם אחרי הרבה זמן הזיכרונות מעוררים את השמחה מחדש. לדוגמא: אדם שזכה להציל יהודי ממוות - האושר ממלא אותו עד גדותיו, וגם אחרי שנים הזיכרונות הללו מחממים את ליבו וגורמות לו לחוש אושר, והוא שואב מכך סיפוק ועידוד רב.

בואו נעמיק קצת יותר ונעלה כאן שאלה מעניינת ומפליאה עד דלא ידע, שאלה שאין עליה שום תשובה, רק תשובה אחת:

איך יתכן שציבור שומרי המצוות רגוע ומחונן ומאושר, יותר מהציבור האחר?

הרי הציבור הזה לא זכה לטוס לקניה ולהצטלם עם קוף על הכתף, גם לא לישון למרגלות עצי קוקוס ובננות בחוף נידח במזרח הרחוק, וגם לא לנסוע על גשר ברוקלין. ולמרות כל החסר 'הנורא' הזה, איכות חייהם הפנימית מרקיעה לשחקים.

הנוער ללא אלימות, אחוזי הגירושין זעומים, האלכוהול וכו' רחוקים מהם, בבתי הספר המורים לא חוששים מהתלמידים - שעות הלימוד לא מבוזזות על חוסר משמעת - אין צורך במאבטחים סמויים למנועת פשע בין התלמידים - אין בעיות סחיטה ואיומים - המשטרה לעולם לא מבקרת במקום - ניתן גם להשאיר אופנים לא קשורות ליד בית הספר ללא חשש, יש כבוד להורים ולוקנים, אין מתאבדים וכו'.

[ג.ב. איננו טוענים שאין אפילו מקרה שלילי אחד אצל שומרי המצוות, אלא מטרתנו להדגיש שגם אם פה ושם יש איזו מקרה שמופיעה ברשימה הני"ל הרי שזה שואף לאפס ביחס להשוואה בציבור השני, וכל מי שענינו תקינות רואה ומודה בזה].

ויגדלו הנערים... ויגדו יעקב נזיד... ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי... ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתי לי: ויאמר עשו... למה זה לי בכרה: (בראשית כ"ה כ"ז).

בפרשת השבוע רבקה אמנו יולדת שתי ילדים תאומים בעלי נשמות גדולות, אחד הוא יעקב אמנו יולדת עמוד האמת שנשמתו חיזרה אחר מורשת בית אבינו ובחירה בדרך אברהם ושרה הקדושים, והתאום שלו הלא הוא עשיו הרשע המפורסם שנשמתו חיזרה אחר מורשת בית אימו הלא הם לבן ובתואל וחבורתם, אוהבי הפשע והרשע וכל הבלגאן (צרוח המור כ"ה כ"ז).

ויגדלו הנערים... בסך הכל שתי מילים תמימות שלכאורה לא כתוב בהם משהוא מיוחד, אך כולנו יודעים שעולם ומלואו טמון בהם.

יעקב גדל והתעלה לגובהי מרומים ועשיו אחיו גדל והתאדה וצלל לדיוטא תחתונה ושפלה ביותר, ואפילו בזמן הכי עדין - זמן אבל על הסבא אברהם, בזמן שיעקב מתעסק בענייני האבל עשיו מתעניין באוכל 'באדום האדום הזה', ואין לו בעיה לבעוט בכל הערכים ולעשות צחוק מהבכורה היקרה, מהזכות לעבוד בבית המקדש.

אך בל טעה אפילו לא לרגע! נשמתו של עשיו הייתה גבוהה מאוד והיה לה כוח גדול ועוצמה רבה, סוף סוף הוא בנם של קדושים ויצא מגזע תרשישים והיו לו את כל הכלים להפוך למלאך אלוקים, אלא שהוא בחר להיות מלאך חבלה.

ומדוע אנו מעלים את הנושא הזה לבמה ומתמקדים בו ביד רמה? כיצד הפרשייה הזו קשורה אלינו לחיי היום יום?

ברוך ה' זכינו וקיבלנו מאלוקים ממתק ענק השווה יותר מכל הון וממון שבעולם הלא הם ילדינו היקרים, וגם אותם ילדים מתוקים בהגיעם לגיל מצוות נפגשים עם המציאות של **ויגדלו הנערים** - והם עומדים בפני שתי הדרכים הני"ל, דרך אחת זכה סלולה וצלולה - דרכו של יעקב אבינו, והדרך השנייה קלוקלת ומלוכלכת ומושחתת - דרכו של עשיו הרשע.

אין ספק שאלו הבוחרים בדרכו של יעקב אשריהם ואשרי חלקם, שהרי חובתו ותכליתו של כל אדם להידבק בקדושי האומה וללמוד מהם איך לעבוד את הבורא. אך למרבה הצער התוהו והיגון יש גם נערים הבוחרים בדרכו ומשנתו של עשיו - ובגיל שלוש עשרה הם משנים היות ופורקים עול, והם לא מודעים לנקודה מאוד מעניינת. אך לפני שנדוש באותה נקודה ונגלה את המטען המעניין הטמון בה, נקדים הקדמה קצרה:

אין זה סוד שכל יהודי נשמתו קדושה עד אין קץ והיא חלק אלוקים ממעל, וגם אם הוא נשבה בידי יצר הרע וחיילותיו והוא נמצא בדיוטא השפלה ביותר - עדיין נשמתו קדושה וטהורה ויקרה לבורא עד מאוד, ואם אותו אדם יעשה מרע לעצמו 'מקלחת רחנית' מה שנקרא 'תשובה' והוא ינקה את עצמו מרפש וזוהמה של עבירות ומידות רעות, באותו רגע כל העבירות שלו יהפכו למצוות - וכל המינוס יהפוך לבנוס וצדיקים גמורים לא יוכלו לעמוד במחיצת מדרגתו, מפני שעבודת ה' שלו מלווה במלחמה מתמדת מול היצר - הרבה יותר משל הצדיק.

[הצדיק הוא בבחינת 'נייר חלק'. אומנם גם לו יש מלחמה עם היצר והוא מוסר נפש בעבודת ה', **אלא שלבעל תשובה יש מלחמה כפולה!** (א) יש לו את הניסיונות בעבודת ה' בדיוק כמו שיש לכל צדיק. (ב) יצר הרע מנהל נגדו חזית נוספת ומפעיל עליו כל הזמן את המציאות של 'חוזר ונעור' ומזכיר לו את ההנאה של העבירה שהייתה לו בעבר, והבעל תשובה אמור לכבוש את עצמו ולהמשיך לדבוק בבורא. וכבר לימדונו חכמנו 'שטוב אחד בצער ממאה שלא בצער' (אבות דרבי ג' ו'), (אכמ"ל).]

העלון מוקדש לע"נ אוהרה בת ציפורה ת.נ.צ.ב.ה.

דוד המלך טוען שמי שטועם מתמגנט למתיקות, ודוד לא אומר שזה תלוי בנתוני השטח.
ואם דוד המלך חותם שמי שטועם את היהדות מיד חש מתיקות, האם זה פלא שבעולם בני התורה יש אושר וסיפוק ושמחה ואיכות ופנימיות? נכון, אין להם הנאות בלתי מוגבלות, הם גם נעולים במסגרת קדושה שנקראת 'דת תורה', אך דווקא בזכות הצעידה אחר הבורא ותורתו והטעימה הקדושה הזו הם זוכים להבטחה של טעמו - וְרָאוּ כִּי טוֹב ה', ויש להם טעם נפלא בחיים.
איך אפשר לחשוב אחרת? נערך ע"י הר' אברהם ז"ל הי"ד

גם במצבים קשים

צריך להפעיל "שכל" ולא "רגש"!

ההורים משיח הצדדים התחייבו לסייע לזוג בקניית הדירה, ולפתע ביום הבירוב, כל סיבה מוצדקת - חמיך מודיע לך שיש שינויים בתוכנית והכסף המובטח לא יבא.

אין ספק שזה מתקבל אצלך ככדיעה מרעישה, לא פחות מ: הלווייתו של... תצא היום להר המנוחות!

מדרך העולם, אחרי שהאדם מעכל את הבשורה ומשתף במידע המסעיר את בני הזוג, הוא תוסס בקרבו - ופותח במסע השפלה, נקמה, הכפשה, שנאה... אבא שלך נולד, הוא הפיל אותי בפח פעמיים... גם קיבלתי אותך - וגם רימה אותי בהבטחות סרק. ד"ל מהיום המצב הזה יגמר. נתקל איתו קשר... לא נראה לו את הילדים... ננקוט כלפיו ד"ק קשה וכו'.
למרות שגישה זו היא "טבעית", אין ספק שהיא לקויה ועקומה. שהרי היא מכניסה את בני הזוג לסכסוכים ומריבות, לשון הרע, זה הורס את הקשר "ביניהם", וברור שהתנהגותם הממומרת לא תוביל אותם לשום "הישג". היא לא תשלם להם את הכסף החסר, היא תשמיד את הקשר ביניהם - ואת הקשר שלהם עם החם והחמות. יש טעות וטיפשות גדולה מזו?

בן זוג יקר, אל תהרוס לעצמך את הבית בידים. לפני שאתה נכנס לעמדת "קרב ולחימה", תחשוב על מספר נקודות:

א. וכי זה הרה "ששונא" את בנו / בתו? אתה גם נכנסת עם החליטו שלא לתת את העזרה? מסתבר שיש לך איזו סיבה, רק שאינך יודע מהי. ב. נניח שהחם או החמות לא מתנהגים בהגינות. האם זו סיבה שתאבד את שלום הבית "שלך" בגלל זה? האם זה מעשה חכם לקבל מכות בגלל שגיאה שעשה מישהו אחר? ג. האם המטרה (הכסף המובטח) תושג בדרך "הפגנה והתנחלות" - ד. מה אשם בן הזוג בכל זה? וכי "הוא" שכנת את הוריו להתעלם מהעזרה? אם כן מדוע הוא אמר לקבל "מקלחת מילולית"? ה. האם בן הזוג לא סובל כמורך? הרי גם ממנו נמנעה העזרה! ומה גם שמדובר בהורים שלו, זה לבד פוגע ופוצע אותו. הוא מתבייש וכבודו נפגע. אם כן מדוע להוסיף עליו עוד סבל? למה הוא אמר לשמוע "ברכות ושבחים" על הוריו?

האדם "השקול", דבר ראשון מוסיב את בן הזוג על הספה, פותח לו תבילת ערגליות, מזג לו שתי קפה, ולאחר שהרוחות שוקטות, הוא מכריז באוזניו את התמליל הבא:

מסתבר שיש סיבה שמונעת את הורייך מלייע לכו. חבל שאיננו יודעים מהי. אך דבר אחד ברור: מה שלא יהיה, אין לזה כל קשר אליך! מבחינתי אתה מושלם! דבר נוסף: אין טעם שנתגנח ונתקוטט עם הורייך. זה ודאי לא ידרבן אותם לעזור לנו. מה גם שזה לא בריא לשלום הבית שלנו. לכן, למעננו, למען ילדינו, למען שלימות הקשר בינינו ובין הורינו, נשתדל לחזור לשגרה ולהתעלם מהבעיה. נקבל את גזירה ה' באהבה, ואין ספק שאם נשמור על השלום, בעזרת ה' לא נפסיד מכן.

הרעיון של הסיפור הזה שייך בהרבה מקרים, רק שהשחקנים מתחלפים - והנמשל משתנה. פעם חמיך לא עומד בהבטחה ולא עוזר לך ברכישת הדירה - למרות שהתחייב לך, ופעם הגיס... בכל פעם שקורה מקרה שכזה, צריך לאמץ את הגישה וצורת החשיבה הנ"ל. זו הדרך היחידה שמומלץ לפתור בה בעיות בסגנון זה.

ובל נשכח את היסוד העתיק: סוף מעשה - "במחשבה" - תחילה! אך אם המחשבה באה אחר כך, לפעמים המצב כבר בלתי הפוך - בגדר "מעוות לא יוכל לתקון".

אם במקרה הנ"ל בני הזוג יעליבו ויפגעו וינטרו שנאה לחם ולחמות, הם עלולים לשרוף גשרים וליצור "מצב בלתי הפיך", ואחר כך אפילו אם הם יעשו "ערב סליחות" ויבקשו סליחה ומחילה וכפרה, בדרך כלל ישאר מתח סמוי באוויר - וחבל. (ג.ב. ואחר כך, אפילו אם החם או החמות כבר כן יוכלו לעזור, לא בטוח שהם יעזרו).

מן טעם יקר תחיה "מופלג" - תפסול את האבן.
אל תחיה "מופלג" - אל תתן לראש לנשוך לך את האבן.

**יהודי יקר!
באפשרותך להקדיש את העלון
ליקירך ולכל מטרה.
הצלחה, רפואה, עילוי נשמה,
וגם לזיכוי היחיד והרבים.
(העלון מופץ באלפי עותקים, בהדפסה ובדואר אלקטרוני)
לפרטים - 0503547630**

מצד שני בציבור שאינו שומר מצוות ההנאות הרבה יותר גדולות ועמוקות ולמרות זאת המצב שונה ומידי שנה המשטרה מודיעה שאחוזי הפשע בעלייה, והמפורסמות אינם צריכות ראייה. כיצד זה יתכן? [אלו 'שנהנים' לא מאושרים, וחיייהם מאוד מורכבים וטוענים. ואלו 'שלא נהנים מספיק', מאושרים וחיים בעולם יותר רגוע וזוהר].
אך השאלה מתעצמת וגדלה, מחמת שמתברר שחוץ מזה שבני התורה חווים פחות הנאות ותענוגות מהציבור האחר, גם במה שהם כבר כן נהנים - הם נעולים בתוך מסגרת תורנית, ואין להם די חופשיות.
מתעניין בפלאפון? שיהיה כשר. זקוק לאינטרנט לצורכי עבודה? תעשה חסימה כהלכה. רוצה להחזיק איוון ולצעוד עם הקידמה: הרבנים פסקו "לא" מחמת אפשרות מכשול רוחנית, ועליך להישמע להוראתם. צועד ברחוב? שמור את העיניים. בין הזמנים הגיע וארגנת מסלול טיול ליום הבא? תצמצם את התוכניות ותשאיר זמן ברווח לתפילה ולקביעת עיתים לתורה, כמו כן אל תיכנס למקומות שיש בהם תערובת ואל תאכל במסעדה שאינה כשרה.
בקיזור מתברר ששומרי המצוות נהנים פחות - וגם מה שהם כבר כן נהנים זה מדוד במידה שבשקל ובמסורה ובתהום וחכמיה, והם לא פועלים מתוך ניווט חופשי.

אם כן אין יתכן שציבור שומרי המצוות רגוע ומחונן ומאושר יותר מהציבור האחר?
השאלה הזו מעסיקה את כל העולם, והתשובה עליה היא אחת, רבים לא מצליחים להבין את התשובה עליה, אך מקודם כבר גילינו את הסוד הגדול:

האושר לא נמצא היכן שיש **גשמייות** - אלא היכן שיש **פנימיות**, ויחי ההבדל הקטן. במילים אחרות... **גשמייות** אולי יכולה להביא "הנאה" רגעית וחולפת, אבל רק **פנימיות** יכולה להביא "אושר" מתמשך ותמידי.

ואת הפרט הזה יצר הרע לא מגלה לנוער הנושר! יצר הרע אומר להם שלא כדאי לשמור מצוות כי הם יפספסו את תענוגות החיים, והיצר לא מגלה להם שהוא מרמה אותם - מפני שהוא נוטף להם עולם של 'הנאות' (במקרה הטוב), אך הוא מונע מהם את 'האושר הפנימי', את תהום היותם האמיתיים.
אך אם אותם נערים יקרים ימליכו את השכל על הרגש ויפנימו את מה שראינו כעת, הם ירוויחו כפעלים. סייעתא דשמיא תלווה אותם והם יזכו לחוש 'הנאה' בעולם הזה עם 'אושר' שמחה וסיפוק פנימיים, ובסוף לזה הם ירוויחו גם את העולם הבא. נדגיש רק שזה שייך אצל כל אדם, אפילו למי שמצבו מאוד מורכב. מהיכן הביטחון לומר זאת? בימי חיי זיכה אותי הבורא במשך תקופה ארוכה למסור שיעור במרכז הארץ לציבור יקר מאוד שהיה מורכב מיהודים רחוקים שרצו להכיר את היהדות, במשך הזמן הציבור נהיה יותר מגוון והשתתפו בו גם נוער נושר, כאשר השיעור היה על משניות מסדר 'נתיקין' העוסקות בנושא 'משפטים'. ומדוע בחרנו דווקא את החומר הזה?
כדי לראות את העומק העצום וצורת החשיבה הנפלאה של חכמנו ז"ל בנושא כל כך מורכב וסבוך, אך שהם הכריעו נטויות הכי סבוכות בדיני ממונות וקלעו לפסגות האמת במילים שפורות, אמת שהשכל הישר לא מסוגל להמריא עד אליה, וזה בעצם הייתה המטרה. לפתוח צוהר לעולמה של תורה ולמתיקות והערבות שבה, ועל ידי זה להתרומם הלאה בעבודת ה'. אך למרות שבאופן רשמי השיעור נועד ל'לימוד משניות', בפועל חלק גדול מהזמן הוקדש לליבון השקפת חז"ל במגוון נושאים, נושאים שעלו תוך כדי הלימוד והיה טמון בהם עולם ומלואו.

וכעת הגענו לנקודה המרכזית: אומנם לא כולם זכו להיות עקביים בשיעור, נער אחד התגייס ונהיה שוטר, השני התחיל לעבוד בחנות ירקות, אחר עבר דירה וכו', אך מי שכבר כן נשאר והתחזק והתקדם, בסופו של דבר כולם הדו בו במה שראינו לעיל שיש הבדל בין 'אושר' 'להנאה' - ו**מי ששומר מצוות ומתבטל לתורה ולומדיה איכות המוסרית והשמחה הפנימית והסיפוק שלו ממריאים לנבחים עצומים, גם אם נתוני השטח שלו לא מזהירים**. אלא שהחותמת על כך הגיע אלי באמצעות נער נושר בעל סיפור מאוד מורכב, וכדלהלן:

הוא הייתה מנאבי בגל העֶשֶׂרָה, כעבור זמן מה הוא חזר בתשובה ואף נכנס לשיבה, אך הוא היה ללא די בכוחות - וכעבור שנה הוא נשר ולמרבה הצער הוא התדרדר לדיוטא מאוד רדודה, ומפאת כבוד הקוראים לא ניכנס לפרטים.

הנער הזה הגיע לשיעור וכעבור זמן מה נהיינו חברים, יום אחד נוצרה שעת כושר ונפגשו במקום צדדי, דיברנו על שקשוקים ושאר ירקות, לפתע הנער נפתח ושאל כל מיני שאלות שהעסיקו אותו, ובסוף הוא סיכם את דבריו במשפט אחד:

אני מקרה אבוד, הייתי בשתי המגשרים, גם בישיבות וגם ברחובות, לא נראה לי שיש לי סיכוי. מה כבר תגיד, שיש אלוקים? אני יודע. שצריך ללמוד? גם את זה אני יודע. שיש שכר ועונש? אין לי ספק. שהיהדות זה דבר טעים? הייתי שם ולא ראיתי שזה ככה. מה גם שכעת אני עומק בתוך ההזומה ואפילו אם ארצה כבר אין לי אפשרות לחיות חיי משפחה תקינים. אם כן למה שאשקיע? לאן זה יקדם אותי?
אני זוכר שהשיחה לא הייתה קלה, היו בה פרטים רבים שהוא דרש עליהם הסבר, אך בסופו של דבר הוא הודה שהוא נכנס לישיבה גדולה עליו בכמה מידות - כאשר הוא טרי בדרכו וללא הדרכה וצביון והבשלה ובלי רב מלווה ותומך, ואין פלא שהוא מעד.
אך למרות שהוא הודה בכך והמציאות הזו הייתה ברורה לו, הוא לא היה מוכן להודות שאם הוא יכנס לישיבה שנועדה למצב כמו שלו - אזי הכל ישתנה, ויהיה לו טעם רוחני וסיפוק גשמי. ובסוף...

תהילות לאל עליון, לאחר סדרת וויכוחים בנוסח 'ראש בראשי' הנער הסכים לחשוב על הדברים ובסופו של דבר הוא נכנס לישיבה שמתמחה בקירוב לבבות והחשיבה שלו השתנתה, וכאשר פגשתי אותו אחרי כמה ימים הוא ציין באוזניו בהתרגשות גדולה שראש הישיבה הוא כמו 'באבא' המשדר מימנות ועמוס ברגישות ורצון לתת, הוא סיפר על האושר הרוחני שהוא חש ועל המתיקות בלימוד, ככל שהזמן חלף הוא התקדם עוד ועוד, ובסוף הוא זכה להקים בית ולהתחתן.

עברו ימים חלפו שנים, יום אחד אני צועד ברחוב ולידי עוצר רכב, הנהג מזמין אותי פנימה ושואל 'לאן אני צריך'.

ברגע הראשון לא הבנתי מה המחווה המיוחדת הזו, הרי לא כלל ניסיתי לעצור טרמפ. אך כאשר הסתכלתי על הנהג זיהיתי אותו מיד והתעלומה נפתרה. זיהיתי שהוא זה הנער שהיה בישיבה ונשר וחזר, הנער שטען שמצבו אבוד ואין לו סיכוי, וגם אם הוא יחזור למקורות - לאור נתוני השטח הוא לא יוכל לחיות חיי משפחה תקינים.

נכנסתי לרכב, ולא הפסקתי לחייך! איזו עדינות של אברך משי, בעל משפחה, אב לילדים... התברר שהכל נפלא וברוך ה' כל תחזיותיו השחורות היו ללא כיסוי... הנהג ראה את החיוך והבין בדיוק מה רץ לי בראש באותם רגעים - וגם הוא חיך, והוא סגר את הנושא בשתי מילים 'תודה רבה', ועברנו לשוחח על נושאים אחרים.

הסיפור הזה הוא 'מיסמך' חיי רשמי שמעיד שאפילו במצבים הכי קיצוניים, יהיה מי שיהיה - ואפילו אם האדם בטוח שיש עליו חותמת של 'אין סיכוי', גם עליו נאמר:

האושר לא נמצא היכן שיש גשמייות - אלא היכן שיש פנימיות, והוא כלל לא תלוי בנתוני השטח.
ואם האדם ניסה לעבוד את ה' כראוי כפי כוחותיו מתוך התבטלות לתורה וחכמיה, האושר הפנימי והרוחני ילכו אותו וחיוו ישתנו מקצה לקצה, כפי שהכריז דוד מלכנו בספר תהילים ואמר טעמו - וְרָאוּ כִּי טוֹב ה'! (תהילים ל"ד ט"ז).